

Visie

Bewust Begeleiden

December 2012

Inleiding; waarom een visie?

In de afgelopen jaren is de wens geuit “iets” te doen aan ongewenst gedrag op en rondom de velden, het verloop onder (met name) de jeugdleden en de betrokkenheid van leden bij de vereniging. In combinatie met maatschappelijke ontwikkelingen (zoals een toenemende individualisering van de samenleving en jeugdleden met een “rugzakje”) en landelijk geïnitieerde projecten van onder andere de KNVB is het initiatief ontstaan voor een project ten aanzien van gedrag en begeleiding in brede zin binnen de voetbalvereniging.

Invoering van “bewust begeleiden” is een proces dat **omvangrijk** is (het richt zich uiteindelijk op alle leden, vrijwilligers, begeleiders, ouders en bezoekers), dat **intensief** is (het richt zich immers op een gedragsverandering bij individuen en daardoor een cultuurverandering binnen de vereniging), dat een **lange termijn** visie en vasthoudendheid vraagt (gedrags- en cultuurveranderingen gaan niet vanzelf) en dat **zorgvuldige** interventies vraagt (acceptatie door de doelgroep valt of staat met de kwaliteit van de interactie). Een goed doordachte implementatie is derhalve voorwaardelijk voor succes. Een dergelijke implementatie moet gebaseerd zijn op gemaakte keuzes, op principiële richtingen die de vereniging voorstaat. Deze keuzes en richtingen zijn verwoord in deze visie; die als rode draad onder alle activiteiten loopt en dient als “toetsingsmechanisme” voor alle handelingen. Deze visie wordt iedere 3 jaar herzien en waar nodig aangepast of aangevuld.

Context

Het project Bewust Begeleiden heeft sterke raakvlakken met een tweetal landelijk geïnitieerde initiatieven, te weten “Positief Coachen” en “Plezier en Respect”. Positief Coachen is een vorm van begeleiding die zich primair richt op jeugdspelers. De basisgedachte is: door een positieve en stimulerende benadering van jeugdspelers het zelfvertrouwen, de betrokkenheid en het spelplezier vergroten. Hierdoor besluiten jongeren minder snel te stoppen met sporten en nemen zij zelf meer verantwoordelijkheid voor hun handelingen. Sportieve resultaten komen daarna vanzelf en een verbeterde discipline is een logisch gevolg. Maar al te vaak wordt door ouders en begeleiders alleen aandacht aan de tekortkomingen en de verbeterpunten besteed. Ondanks de natuurlijke (en derhalve niet verwijtbare) neiging van mensen om dit te doen werkt het echter eerder remmend en demotiverend indien kinderen alleen verbeterpunten en “goed bedoelde adviezen” horen. Positief coachen richt zich dus op **de manier van begeleiden** en de benadering die je daarin kiest. Initieel is de doelgroep jeugdspelers; evident is echter dat effectieve uitvoering alleen mogelijk is indien alle begeleiders het gedachtegoed van positief coachen uitdragen. Het dient derhalve door de gehele vereniging, ouders inclusief, te worden omarmt. Het project Plezier en Respect richt zich vooral op de wijze waarop scheidsrechters en medespelers/tegenstanders worden bejegend en eventuele incidenten in en rond het voetbalveld worden afgehandeld; met name richting de KNVB. Deze twee projecten vertonen overeenkomsten waar het gaat om bewustwording van gedrag, plezier beleven aan de sportbeoefening en vergroten van het verantwoordelijkheidsgevoel. De projecten verschillen ten aanzien van de beoogde effecten en beslaan niet de volledige “cultuur” binnen een sportvereniging. Het project Bewust Begeleiden beoogt de scope van beide voornoemde projecten te bundelen tot 1 uniforme wijze die zich richt op gedrag en begeleiding binnen de vereniging in breedste zin.

Doelstellingen.

Het doel van Bewust Begeleiden bij VV SWZ BOSO Sneek is het *ontwikkelen naar* en *bestendigen van* een sportbelevingscultuur waarin ieder individu, in het bijzonder de jeugdspelers, met **plezier**, **zelfvertrouwen** en **respect** voor de vereniging (mensen en materialen) zijn activiteiten uitvoert.

Principes.

Plezier en *zelfvertrouwen* vormen in eerste aanleg de basis voor begeleiding. Bij het aanspreken op gedrag en het aansturen van handelingen wordt dan ook primair de *positieve* en *toekomstgerichte* benadering gekozen: Wat gaat goed? Wat onthoud je voor de volgende keer om te verbeteren? Wat kun je nog meer doen om tot een goede prestatie te komen? Het benadrukken van de goede gedragingen en handelingen blijkt veel effectiever te zijn dan het benadrukken van fouten; voor zowel de prestatie als het plezier¹. Dat betekent overigens niet dat fouten onbesproken blijven: de kunst zit in de balans. Van nature zijn mensen sterk georiënteerd op fouten en waarschuwingen; het voortdurend of uitsluitend benadrukken van “verbeterpunten” heeft echter een averechts effect.

Respect betekent onder andere het besef dat eenieder die lid is van de vereniging *mede eigenaar* is van diezelfde vereniging, en het besef dat ieder ander vrijwillig naar het voetbalveld komt om daar met plezier zijn dag door te brengen. Dat plezier gunnen we elkaar dus: iedereen wordt in zijn of haar waarde gelaten en al het materiaal wordt zorgvuldig behandeld: het is uiteindelijk van ons allemaal. Daarnaast hanteren wij een duidelijke fatsoensnorm naar iedereen op het speelveld: ouders en toeschouwers moedigen de teams op enthousiaste wijze aan zonder daarbij individuele spelers van aanwijzingen te voorzien. Wij vloeken, schelden en discrimineren niet. Wij zijn gastvrij naar alle bezoekers; zij verlaten ons sportcomplex met het gevoel hier *welkom* te zijn geweest; ongeacht het resultaat van de wedstrijd. Indien wij te gast zijn bij andere verenigingen gedragen wij ons op dezelfde wijze als op het eigen sportcomplex.

Cultuur kan omschreven worden als “gewoonten en (gedrag)regels die bij een groep mensen horen” of als “een geheel van aangeleerde gedragskenmerken, waaraan alle leden van een gemeenschap zich openlijk houden”. Dit impliceert direct dat iedereen binnen de vereniging deel uitmaakt en mede bepalend is voor de cultuur: het omvat de spelers, de ouders, de scheidsrechters, de kantine medewerkers enzovoort. Niemand uitgezonderd. De cultuur van onze voetbalvereniging kenmerkt zich door een sterke saamhorigheid: het teambelang staat altijd voorop en we pakken als collectief de klussen aan die op ons pad komen (zoals trainingsmaterialen opruimen of kleedkamers en kantines schoon achterlaten). Als iemand individueel ergens aan werkt bieden we hulp aan. Hierdoor versterkt het gevoel van de “familie” op ons voetbalveld. Binnen onze vereniging is een gezonde balans tussen prestaties en algemeen belang (breedtesport); zij gaan in goede harmonie samen. Onze teams en commissies zijn goed georganiseerd en er is een herkenbare en transparante structuur ten aanzien van leidersrollen. Leiders zijn zichtbaar en gaan die rol niet uit de weg.

¹ Zie onder andere Marc Lammers in “Coachen doe je samen”

Kenmerken van onze begeleidingswijze.

Bewust wordt ook wel omschreven als “...doelbewust...”, “...weloverwogen..” of “...besef hebben van dit alles..”. Bewust Begeleiden betekent dus dat eenieder in de rol van begeleider zicht heeft op de effecten van zijn of haar handelen en ook weloverwogen voor deze effecten kiest. Dit vereist van begeleiders dat zij zich voortdurend de vragen stellen: wat gaat mijn gedrag teweegbrengen bij de ander? Wat zijn de effecten van mijn uitspraken of handelingen?

Iedereen presteert op het voor hem of haar *passende niveau*. Dat vraagt van begeleiders de vaardigheid het ontwikkelingsniveau juist in te schatten. Tevens betekent dit dat individuele spelers niet altijd bij hun leeftijdgenoten spelen: in sommige gevallen is een hogere leeftijdscategorie haalbaar; in sommige gevallen is een lagere leeftijdscategorie noodzakelijk.

Begeleiding kent verschillende *vormen*, van instructie via training tot coaching. Ook hier is het ontwikkelingsniveau bepalend voor de gekozen vorm. Een f-pupil van 6 jaar is normaliter nog niet tot zelfreflectie in staat en heeft geen baat bij coaching in zijn zuiverste vorm; een volwassene zit daarentegen vaak niet te wachten op instructie.

Elftalleiders maken aan het begin van het voetbalseizoen duidelijk wat zij van hun team verwachten ten aanzien van gedrag en teamdiscipline. Hier komen bijvoorbeeld aspecten als het gebruik van materialen en onderlinge communicatie aan de orde.

Het *teambelang* staat altijd voorop. Individuele acties worden buiten het veld (of het sportcomplex) vrijwel altijd onder de naam van het team of de gehele voetbalvereniging verkondigd. Het individu kan ook alleen optimaal presteren als het team dit mogelijk maakt. De groep, en alle processen daarin, is dus essentieel en vraagt voortdurend aandacht.

Gedrag binnen onze vereniging.

Sneek (in Sneek Wit Zwart) staat voor Streven Naar Een Echte Kameraadschap. Dat uit zich onder andere in “10 Kenmerken van Kameraadschap”; de manier waarop wij ons op en rond het voetbalveld gedragen:

- Wij begeleiden en ondersteunen op een positieve en stimulerende wijze.
- Wij zijn correct en beleefd tegenover scheidsrechters, elftalvaarders en vrijwilligers; zij staan er immers voor ons!
- Ouders en toeschouwers moedigen de teams op enthousiaste wijze aan zonder daarbij individuele spelers van aanwijzingen te voorzien.
- Indien we een training of wedstrijd niet kunnen bijwonen dan melden we ons van tevoren af.
- Na een training of wedstrijd douchen we op het sportcomplex.
- Wij gebruiken alle materialen fatsoenlijk, ruimen spullen weer op en laten kleedkamers na gebruik netjes achter (lichten uit, afval weg, afsluiten).
- Wij zijn een sportvereniging: in de bestuurskamer, in de kantine, binnen de omheining van een speelveld, in de dug-out en in de kleedkamers wordt niet gerookt.
- We behandelen anderen zoals we zelf ook behandeld willen worden. Vraag jezelf af: wat kan ik doen om het jou gemakkelijker te maken?
- Bij het signaleren van ongewenst gedrag spreken wij hierop direct aan. Ongenoegen in het team bespreken we daarbinnen en niet daarbuiten. We zijn voorzichtig in onze uitlatingen op “social media”.
- Wij tonen zichtbaar besef van de betekenis van “vereniging”: wij zijn gezamenlijk eigenaar van al het plezier en al het ongemak dat zich hier afspeelt.